Edukacja klimatyczna poza schematami

2026

Budowanie sprawczości w cieniu dezinformacji

PRESENTED BY
Justyna Ignaszak

Agenda

01 WSTĘP

02 METODYKA

03 WYNIKI - NARRACJE I STWIERDZENIA

04 WYNIKI – BADANIE ILOŚCIOWE

05 PODSUMOWANIE

Lista ryzyk według ekspertów

Źródło: World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2025, 2026

Cele Unii Europejskiej vs. realia Polski

Kluczowe cele zielonego ładu

Neutralność klimatyczna

Zdecydowane ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, tak by UE stała się pierwszym w świecie obszarem neutralnym klimatycznie.

Gospodarka o obiegu zamkniętym

Nowy model gospodarczy, w którym produkty są ponownie wykorzystywane, naprawiane i poddawane recyklingowi, a to zmniejsza ilość odpadów i chroni zasoby.

Czysty przemysł

Dążenie do czystszego, bardziej zrównoważonego i energooszczędnego przemysłu, dobrze radzącego sobie na unijnym i światowym rynku.

Zdrowsze środowisko

Plan odbudowy przyrody i dążenia do eliminacji zanieczyszczeń, po to by zapewnić zdrowe środowisko przyszłym pokoleniom.

Bardziej zrównoważone rolnictwo

Bardziej ekologiczne praktyki rolnicze, po to by chronić środowisko, a jednocześnie oferować zdrową i przystępną cenowo żywność.

Sprawiedliwość i równość klimatyczna

Plan sprawiedliwej i inkluzywnej transformacji, aby pomóc ludziom najbardziej nią dotkniętym i nie pozostawiać nikogo samemu sobie.

Źródło: https://www.consilium.europa.eu/

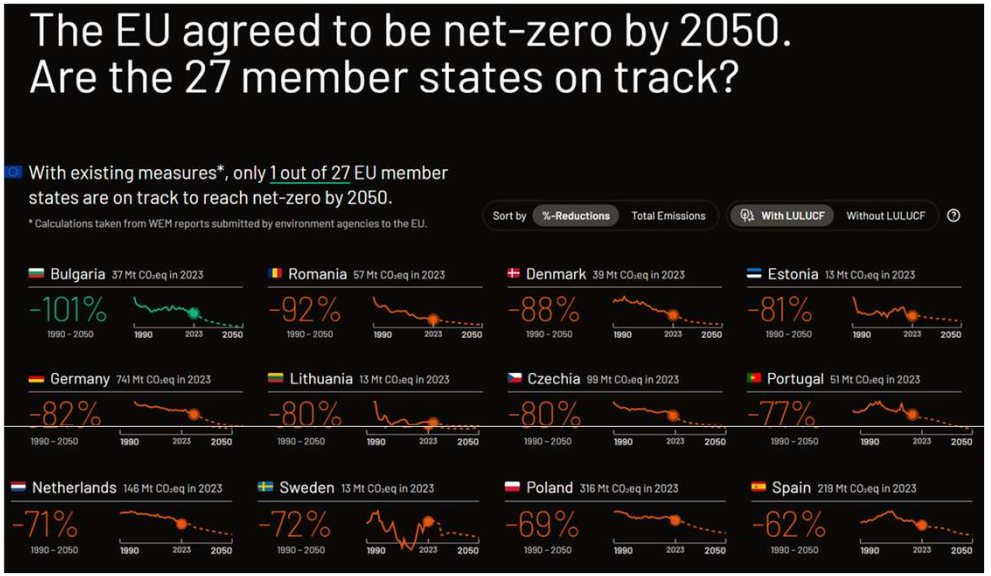

Źródło: https://www.europarl.europa.eu/

Jak szkodliwa jest dezinformacja?

DEZINFORMACJA MOŻE PRZYCZYNIĆ SIĘ DO POWAŻNYCH, NAWET NIEBEZPIECZNYCH SKUTKÓW, TAKICH JAK ODRZUCENIE NAUKI.

FASCE & PICÓ

2019

DEZINFORMACJA MOŻE PRZYCZYNIĆ SIĘ DO EKSTREMIZMU IDEOLOGICZNEGO.

VAN PROOIJEN IINNI

2015

DEZINFORMACJA MOŻE PRZYCZYNIĆ SIĘ DO PODEJMOWANIA STRONNICZYCH DECYZJI.

BROTHERTON AND FRENCH

2014

EKSPOZYCJA NA DEZINFORMACJĘ MA SILNY NEGATYWNY WPŁYW NA PRZEKONANIA UCZESTNIKÓW DOTYCZĄCE ZMIANY KLIMATU, NASTAWIENIE WOBEC DZIAŁAŃ NA RZECZ ŁAGODZENIA ZMIANY KLIMATU.

SPAMPATTI I INNI

2024

EKSPOZYCJA NA DEZINFORMACJĘ ZMNIEJSZA POPARCIE SPOŁECZNE DLA INWESTYCJI W ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII WE WSZYSTKICH REGIONACH I W ODNIESIENIU DO WSZYSTKICH TECHNOLOGII.

ERMARTH I INNI

2026

Przegląd literatury

Psychologiczne czynniki związane z podatnością na dezinformację

04

REFLEKSJA POZNAWCZA (COGNITIVE REFLECTION)

„Osoby o wyższych umiejętnościach analitycznego myślenia wykazują większą zdolność do odróżniania prawdziwych treści od fałszywych.”

Sultan, Mubashar i in.,
Susceptibility to online misinformation: A systematic meta-analysis of demographic and psychological factors
PNAS, 2024.

HISTRIONICZNOŚĆ, SCHIZOTYPIA, PARANOJA I NARCYZM

„Kliniczne cechy osobowości, które najlepiej opisują konsumentów fałszywych informacji, to histrioniczność, schizotypia, paranoja i narcyzm. Osoby podatne na sugestię oraz poszukujące silnych wrażeń są bardziej narażone na to, że nie rozpoznają fałszywych treści.”

Escobla-Gasco, Aley, Nel Dapl, Andrew Devona, Kenneth Drinkwater, ed Miriam Diez-Bosch,
Who falls for fake news? Psychological and clinical profiling evidence of fake news consumers
PERSONALITY AND INDIVIDUAL DIFFERENCES, VOLUME 200, 2023, 111883, ISSN 0191-886.

Przegląd literatury

Luka badawcza

05

A CO Z POCZUCIEM POLITYCZNEJ SKUTECZNOŚCI?

Political self-efficacy (poczucie sprawczości politycznej) – przekonanie jednostki o własnej zdolności do podejmowania aktywnej roli obywatelskiej w systemie demokracji przedstawicielskiej. Obejmuje nie tylko poczucie rozumienia polityki, lecz przede wszystkim wiarę we własne możliwości podejmowania działań o charakterze politycznym.

Źródło: Caprara, Vecchione, Capanna i Mebane (2009)

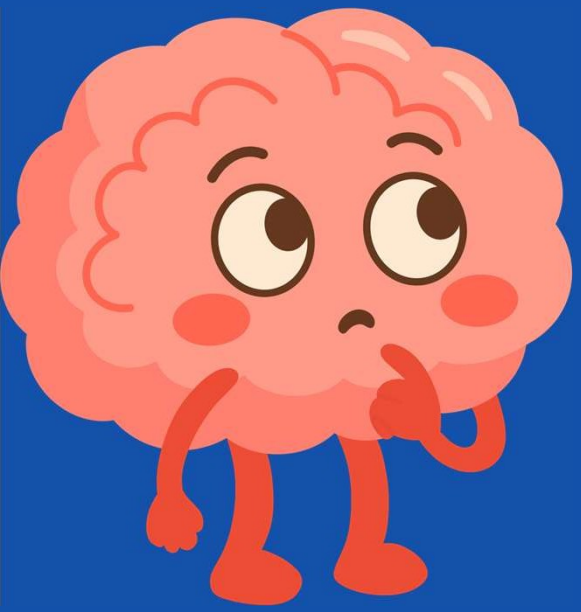

Poczucie własnej skuteczności w rozpoznawaniu misinformacji i dezinformacji

Wyższy poziom poczucia własnej skuteczności w rozpoznawaniu misinformacji i dezinformacji (MDSE) wiązał się z niższym poziomem obiektywnej wiedzy politycznej.

Hopp & Kazmi, 2023
Assessing the potential conditioning effects of mis and disinformation self-efficacy on the relationship between general social media use and political knowledge
Front. Psychol., 31 October 2023

POCZUCIE SKUTECZNOŚCI A ZAANGAŻOWANIE KLIMATYCZNE

Wewnętrzna sprawczość polityczna

Internal political efficacy

„Potrafię działać politycznie”

Zewnętrzna sprawczość polityczna

External political efficacy

„Instytucje mogą reagować na mój głos”

Przekonanie o skuteczności działań

Response efficacy

„Działania klimatyczne mogą przynieść efekty”

Każdy z trzech wymiarów wiąże się z większą gotowością do zaangażowania politycznego w kwestie klimatyczne.

Źródło: Hart i Feldman (2016)

Dwa etapy badania

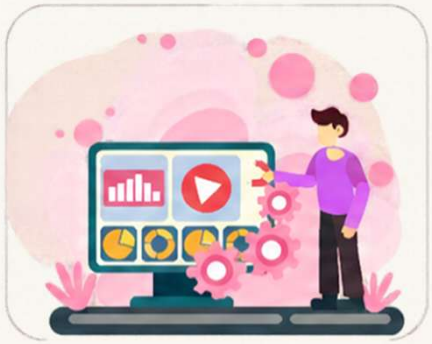

Etap 1: Analiza treści

Identyfikacja i klasyfikacja stwierdzeń dezinformacyjnych za pomocą narzędzi opartych na sztucznej inteligencji.

- Wykorzystanie Gerulata Juno do zgromadzenia danych do analizy jakościowej.
- LLM z platformy Olama do analizy ilościowej

Etap 2: Badanie ilościowe

Badanie podatności na dezinfromację, negacji zmian klimatu i poczucia politycznej skuteczności

- Ogólnopolskie reprezentatywne badanie CAWI (N=1000).
- Użycie zmapowanych stwierdzeń dezinformacyjnych, skal denializmu klimatycznego i poczucia politycznej skuteczności.

Ta połączona metodologia zapewnia kompleksowy obraz tego, jak dezinformacja wpływa na opinię publiczną i podmiotowość polityczną w debacie klimatycznej.

Kluczowe narracje

Poniżej przedstawiono 13 negatywnych narracji, uszeregowanych od najbardziej do najmniej popularnych w okresie badawczym oraz w badanej próbie:

1. Zielony Ład jako zagrożenie dla gospodarki, przemysłu i rynku pracy
2. Zielony Ład jako szkodliwa ideologia lewicowa
3. Zielony Ład jako przyczyna gwałtownego wzrostu kosztów życia
4. Zielony Ład jako zbiór absurdalnych i opresyjnych regulacji
5. Zielony Ład jako narzędzie globalnych elit służących kontroli zwykłych obywateli
6. Zielony Ład jako narzędzie bogacenia się zielonego biznesu
7. Zielony Ład jako polityka nieskuteczna i bez wpływu na klimat
8. Zielony Ład jako zagrożenie dla wolności jednostki i prawa własności
9. Zielony Ład jako zagrożenie dla rolnictwa i tradycyjnej produkcji żywności
10. Zielony Ład jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego
11. Zielony Ład jako osłabienie Unii Europejskiej na korzyść państw trzecich
12. Zielony Ład jako zagrożenie dla infrastruktury i jej niezawodności
13. Zielony Ład jako promowanie nieefektywnych technologii energetycznych

Badanie analizowało dezinformację wokół polityki klimatycznej Unii Europejskiej i Polski, jednak ze względu na to, że termin „Zielony Ład” jest dominującym określeniem w narracjach dezinformacyjnych, został on zachowany w nazwach kategorii narracyjnych, aby pozostać spójnym z językiem analizowanych treści.

Przykłady postów

PolskiPolak 4PLantysyjonizmWyssan...
7 May 2025 20:44

Tak mogy by wyglądać polskie miasta...ale barany wybrały eurokołchoz zamiast rozwoju, jedzenie świerszczy i technologię przytwierdzonych na stałe nakrętek do opanowania.
https://x.com/PolskiPolak4_0/status/1920188080851443760/video/1

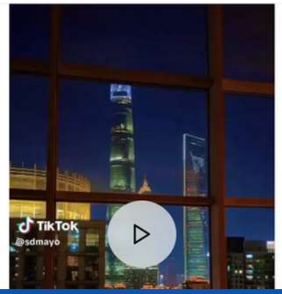

Myślozbir
28 Feb 2024 17:02

Non-reliable so...

"Jak zabrać babci mieszkanie dla klimatu?" Niemcy proponują: czas odebrać mieszkania babciom i dziadkom, bo starsze osoby mają za dużo miejsca. A jak się nie będzie dało ich wywłaszczyć, to trzeba ich tak opodatkować, że sami z własnych czterech kątów zrezygnują! Dla klimatu! Süddeutsche Zeitung to jedna z najstarszych (istnieje od 1945) i największych niemieckich gazet. Sprzedaje setki tysięcy egzemplarz...

Read more

wPrawo.pl - wprawo.pl
12 Aug 2024 13:00

R. Wicherek: 15-minutowe miasta. Miasta przyszłości czy współczesne getta?

Już niedługo mogą stać się nowym trendem. Ideą 15-minutowych miast, czyli wydzielonych stref w rzeczywistych miastach, jest stworzenie warunków, by w celu realizacji codziennych potrzeb w ciągu kwadransa każdy obywatel mógł dotrzeć w dowolne miejsce pieszo, rowerem lub komunikacją publiczną. Wszystko czysto, sprawnie i ekologicznie. Wspaniała inicjatywa. Jeżeli jednak dodamy do tego „zielony ład" i „zrównoważony rozwój", robi się mniej ciekawie.

Informacje Giełdowe
29 Dec 2024 20:19

Za New York Times
🔴🔴🔴UWAGA TO NIE JEST ŻART !!🔴🔴🔴
Dania jako pierwszy kraj na świecie opodatkowała ... pierdnięcia krów i świń jako emisję metanu do atmosfery. UE Quo Vadis... Polityk UE jest jak krowa - spuścić na chwilę z oczu i od razu idzie w szkodę... To NIE JEST ŻART !
Środek ten ostatecznie uchwalono w listopadzie. Rolnicy będą musieli płacić 300 koron duńskich (około 43 USD) za każdą tonę ekwiwalentu dwutlenku węgla, którą wyprodukują krow...

Read more

Badanie ilościowe

Podatność na dezinformację - poczucie politycznej skuteczności

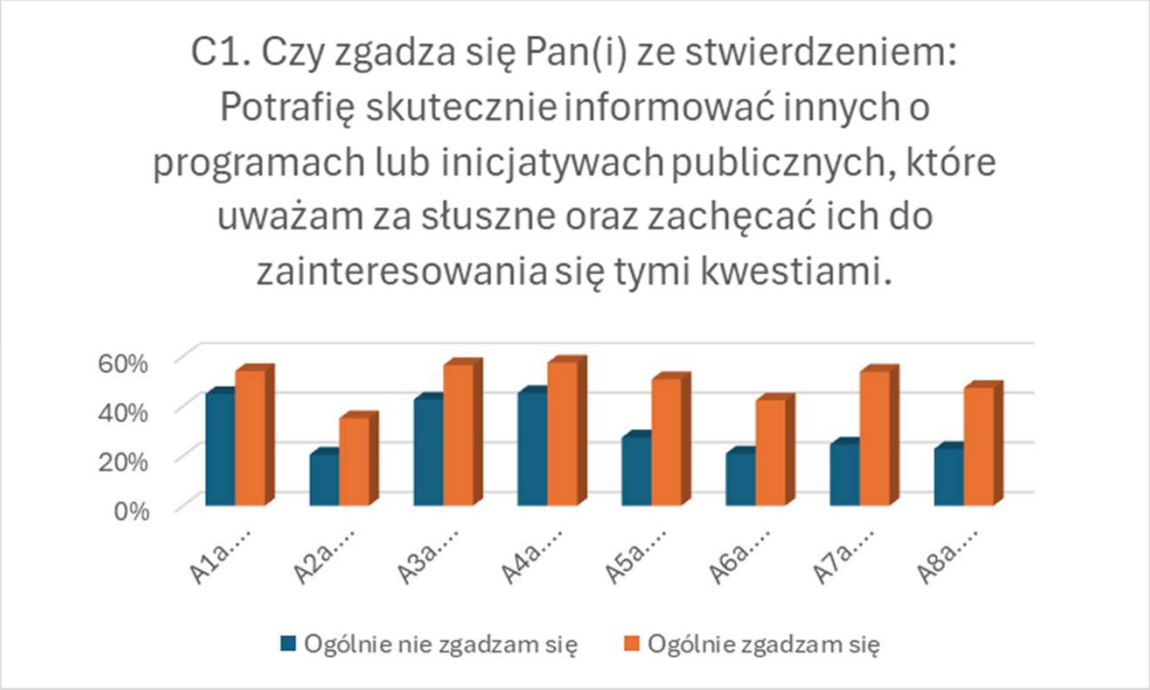

Podatność na dezinformację - poczucie politycznej skuteczności

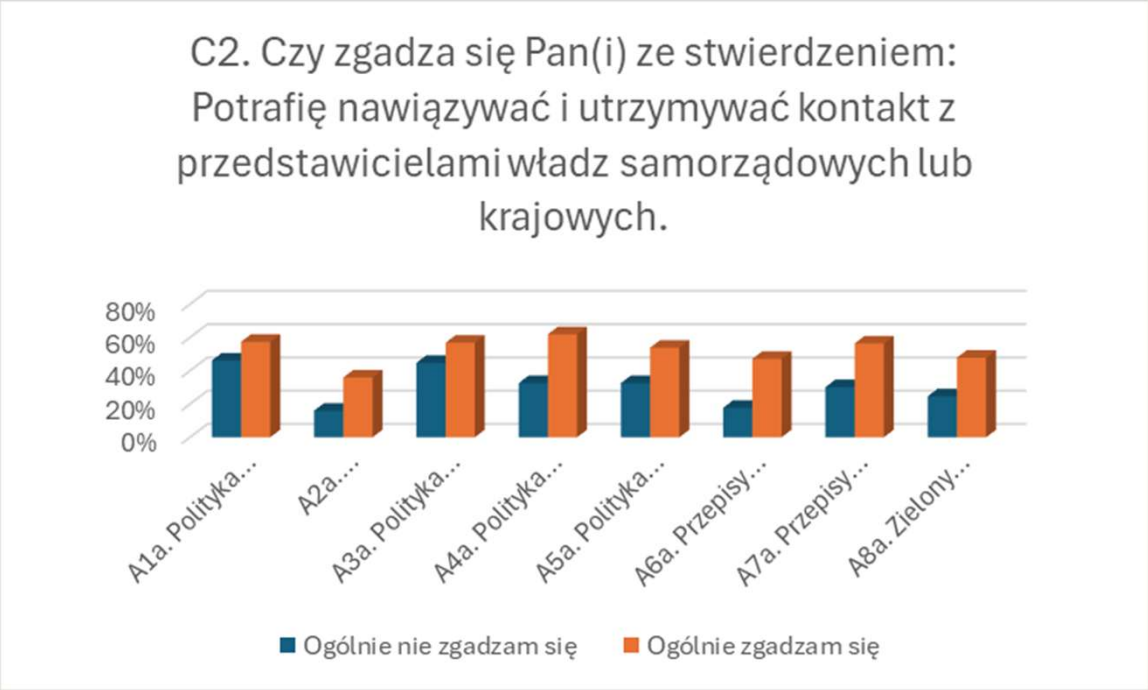

Podatność na dezinformację - poczucie politycznej skuteczności

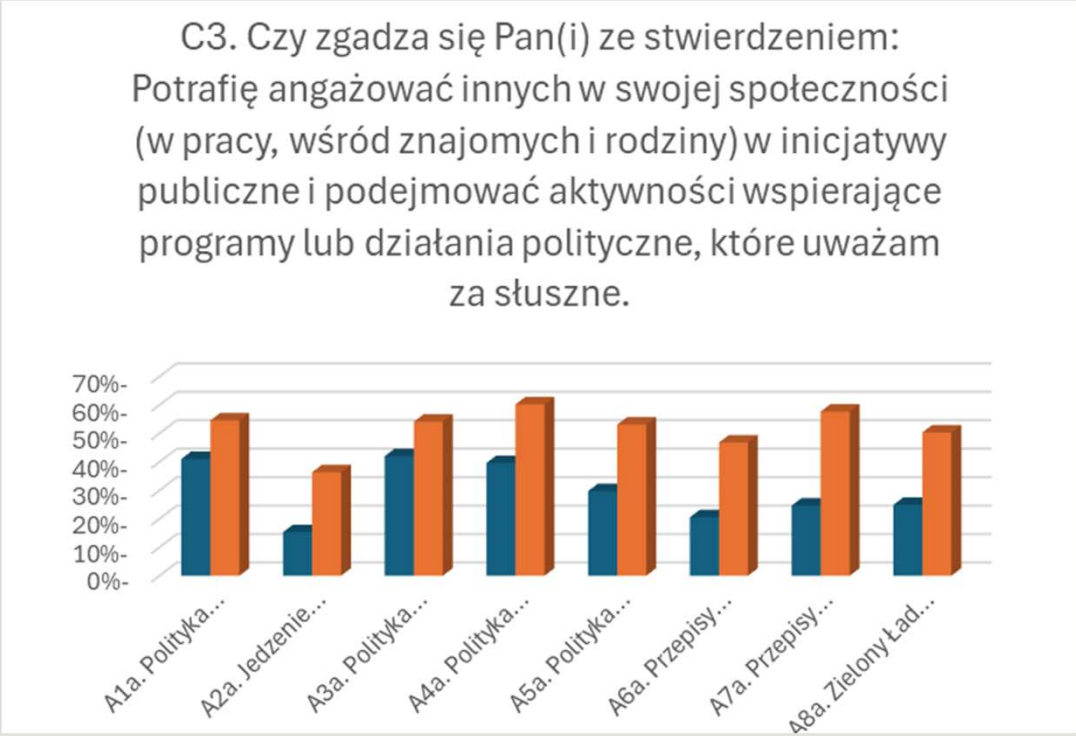

Podatność na dezinformację - poczucie politycznej skuteczności

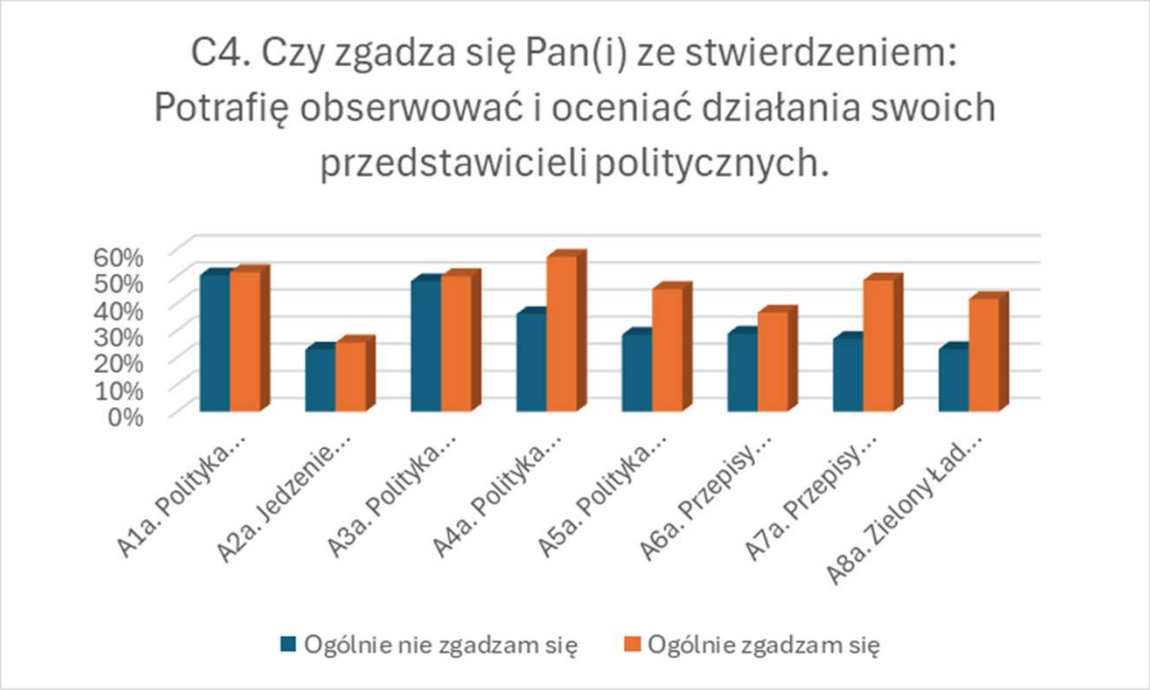

O czym informują nas wyniki?

1. Budujmy sprawczość opartą na umiejętnościach i nawyku sprawdzania własnych ocen.
Uczeń może być bardzo pewny odpowiedzi, a jednocześnie się mylić.

2. Porównujmy pewność z trafnością.
Uczeń ocenia informację i zaznacza, jak bardzo jest pewny. Po weryfikacji sprawdza, kiedy jego pewność była uzasadniona.

3. Ćwiczmy konkretną procedurę weryfikacji.
Kto jest autorem? Gdzie są pierwotne dowody? Co o źródle mówią niezależne publikacje? Badania nad nauczaniem *lateral reading* wspierają takie podejście.

Rekomendacje

4. Doceniajmy zmianę zdania po sprawdzeniu dowodów.
Pytajmy: „Co zmieniłoby Twoją ocenę?” i pokazuj własnym przykładem: „Nie wiem — sprawdźmy”.

WSTYD PRZED MÓWIENIEM SOBIE: "NIE WIEM".

MYSLOVITZ

O czym nie powinniśmy zapominać

ZAUFANIE

KAPITAŁ SPOŁECZNY

EMOCJE

Dziękuję!

Justyna Ignaszak

Program Execution Manager at TechSoup | European Climate Pact Ambassador | Counterin...